

dijaštvo v Pazinu italijanskim Salezijancem. Dr. Laginja in predsednik dij. podpor. društva sta trdila, da zadobita polno dobrot za slovansko ljudstvo in še posebe dovoljno število ljudskih šol, samo da bo novi deželni red od deželnega zbora potrjen in sankcioniran. Že je preteklo leto, kar so se izvršile deželnozbornske volitve po novem redu, a kaj sta Slovanom pridobila? Mi ne vidimo in ne čujemo drugega kot to, da ne bo še šest let v Istri občinskih volitev samo zato, ker se boje Italijani, da bi padlo vodstvo nekaterih občin v slovanske roke. S tem sta dosegla, da se bodo vršile občinske volitve še šest let tudi v materijski občini, kjer jih ni bilo že šest let. Materijski župan bo z njima zadovoljen. Iz hvaležnosti bo gotovo priporočal „Pravo našo slogo“, ako se dobi še kakšen Krstič, da jo bo izdajal. Najbrž jima taki možje ugajajo in zato sta zadovoljna, da bodo odgojevali slovansko dijaštvo v Istri italijanski Salezijanci.

In koliko ljudskih šol sta pridobila? Nobene!

Ciril-Metodova družba mora vzdrževati ravnotako kot prej slovanske ljudske šole, ako nečemo, da nam Lega nazionale ne pograbi slovanskih otrok vsaj v glavnih krajih. Iz tega je razvidno, da so nas Italijani oeciganili ob sklepanju kompromisa zaradi deželnega reda in najbrže je nekaj takega tudi sedaj ob sklepanju pogodbe z italijanskimi Salezijanci. Naj dr. Laginja zaklinja kakor hoče, če ima on mirno vest, mi je nimamo in zaraditega bomo še kdaj govorili o tem. Mi smo že povedali, da vemo, da je pomanjkanje slovanske duhovščine v Istri, a tudi vemo, da je bolje, ako je v župniji en sam pravi narodni in pobožen duhoven, kot deset narodno indiferentnih, ki navadno pozabijo tudi dolžnosti svojega stanu.

Dalje trdi list „Zarja“ v Trstu, da je dr. Laginja zagovarjal v svojem govoru škofa. To je tudi prava klerikalna laž in čudimo se, da je ni zavrnil dr. Laginja, zakaj ako bi dr. Laginja zagovarjal škofa Flapa in škofa Nagla, bi to pomenilo, da tudi dr. Laginja sovraži slovansko narodnost v Istri. Mi imamo toliko zaupanja in spoštovanja v dr. Laginjo, da bi mu ne podtikali tega. Dr. Laginja je zagovarjal končno škofa Mahničiča in je edino povedal, da je bil edini izmed istrskih škofov, ki se je potegnil za slovansko liturgijo v Istri. Mi priznavamo radi škofu Mahničiču to zaslug, a še nismo zaradi tega prepričanja, da bi morali slepo ubogati vse, kar on želi. Mi vemo, da je bil tudi Marka Pohlin naroden Slovenec, a tudi vemo, da nam je s svojimi knjigami več škodoval kot koristil.

Še nekaj istrskemu učitelstvu! Kje si bilo, ko so razni klerikalci nabirali pooblastila? Vemo, da nisi imelo na razpolago 5000 K, a vemo pa, da si bilo lahko dalo narodu pojasnilo, kaka nevarnost preti hrvaškemu gimnaziju v Pazinu?

Si li mogoče tudi ti prepričanja, da bodo rešili slovanski narod v Istri Salezijanci, ali si že upreglo svoj vrat v klerikalni jarem? Če je to, potem se lahko zgleduješ na Kranjskem, kaj imaš potem pričakovati. Pripravili so na Kranjskem do tega, da so dva ljudskošolska in eden srednješolski učitelj izdali v deželni

so pač „altri paesi, altri costumi. Meni bi tudi ne bilo „nasprotno“ kaj tacega, pa človek more in sme živjeti le to — kar ima.

Vendar na Kranjsko jaz bi ne šel — tu sem kolikor toliko zadovoljen. No zdaj so nam naši „deželni očetje“ tudi priložili stotak na leto, to je tudi nekaj. Mogoče, da me pa tudi čaka — kaka druga sreča.

Pri meni vse po starem, „novega“ nič. Skladam pa le malo, me je prešlo veselje do dela, ker vidim, da je vse zastoj. Slovenci ne znajo ceniti delavcev, ako jih ni, jadikujejo, če se pokažejo, jih pa prezirajo.

O pustu smo imeli v Nabrežini dve lepi veselici. A tudi v Devinu sem „stolkel“ veselico, ki je bila jako všeč — pomisli v tem lahonskem gnezdu — slovanska beseda! Epur si muove.

S prih. šol. letom pride sem i učiteljica, ter dobimo tako dvorazrednico z ital. in slovanskim poukom. Take so razmere in potrebe v Devinu.

Piši kaj pogosteje. Pozdrav!

Tvoj

H. Volarič.

D. 2./3. 94.

zbornici v Ljubljani svoj stan; prelomili so Slomškarjem dano besedo in veruj, da so taki možje sposobni o prvi priliki izdati svoj narod. Zato, učitelstvo, zbudi se in nastopi edino kot en mož za svoj narod in svoj stan! Delaj in skrbi, da bo narod spoznal, kje ima svoje prave prijatelje in da ne bo nikdar zaupal odgoje svoje mladine Italijanom, potem naj so ti Salezijanci ali kaj drugega!

Nujna prošnja.

Naše uredništvo nujno potrebuje fotografijo pokojnega Mateja Močnika, bivšega urednika „Učit. Tov.“ — Prosimo tistega, ki to fotografijo ima, naj nam jo takoj pošlje. Vrnemo mu jo v kratkem času. Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“.

Prof. dr. Drtina za varstvo manjšin in manjšinske šole.

Predminolo nedeljo so imeli češki starši XII. dunajskega okraja zborovanje, na katerem je govoril tudi znani češki profesor in poslanec dr. Drtina. V XII. okraju so namreč nasilno dali zapreti češko šolo. Zborovanje sklicano po socialnodemokratski organizaciji, se je pospel v impozantno manifestacijo proti nemškemu nasilju.

Profesor dr. Drtina je izrekel socialnodemokratskim poslancem v deželnem zboru nižje-avstr. zahvalo na njihovem nastopu za narodno pravičnost. Govornik je govoril proti predlogu Kolisko-Axmann, proti dvoličnemu vedenju vlade, proti jezikovnim načrtom za deželne zbornice v alpskih deželah ter je protestiral zlasti proti nezslušnemu pojavu, da so se ti jezikovni načrti pripravljali ob dejanskem sodelovanju in patronanci vlade. Samosvojnost naroda se ne daja vezati na kako določeno ozemlje in tvori sestaven del državljanske pravice modernega človeštva. Podlago narodnostne pravice, ki jo moramo ravno v Avstriji ustvariti, tvori varstvo manjšin in pred vsem uveljavljenje državnega zakona o manjšinskih šolah, ki naj bi jih ustanovljala in vzdrževala država. Govornik je opozarjal na interesantno dejstvo, da je država v Trstu, Pulju in Galiciji ustanovila manjšinske šole in jih vzdržuje za — Nemce!

Lahi za Schulverein.

Slovenci, ki so se udeleževali volitve v laški splošni kuriji na Goriškem, so lahko opazili, kako intenzivno se je udeleževala nemška kolonija, ki je glasovala za laške liberalce. Kar je nemškega v Gorici — razni železniški in drugi uradniki in profesorji — se je kar pehalo za laške liberalce.

Mi smo to opazovali, in nekam čudno se nam je dozdevalo, ko smo videli celo take nemške obraze, ki jih navadno ni videti o takih prilikah. No, končno je vsa stvar pojasnjena.

Faiduttijevo glasilo je iztaknilo, da je goriški magistrat kupil nemške gla-

II.

(Kratka vsebina: Zadnje njegovo delo „Slov. pesmi“. D. 30./7. 94.)

Dragi Janko!

Imam mnogo delo — največ z muziko. Izdal sem sedaj nov zvezek svojih skladb: na-dejam se da bodo glasb. občinstvu ugajale. A prav imaš: Več dobiš Ti s „pisarjenjem“ nego jaz „za note“. Prosim Te, da spišeš za Popotnika „oceno“ in da me prav močno močno priporočiš. Da bi le imel dovolj naročnikov! Delo me stane (400 iztisov) čez 110 fl. — res lepo urejeno, a razmeroma tudi ni drago. Piši v Popotnika prihodnjo številko med drugim:

Skladbe se naročajo pri g. H. Volariču, učitelju v Devinu (Duino) pri Trstu. — Cena zvezku je s pošto 85 kr. Naročnina pošiljaj se naprej.

Nadejam se, da mi željo izpolniš! V Gorici se v zborovanju vidiva. Sicer pa, če prideš kaj v dotiko z učitelstvom ali kom drugim, priporoči me — vse pride prav. Pozdrav od obeh obema!

Verni Tvoj

H. Volarič.
(Dalje.)

sove s tem, da je dovolil tik pred volitvami za šolo Schulvereina znesek 200 kron! Kakor se vidi, je možno kupiti goriško nemštvo js prav malim denarjem, dočim sta Bombig in Venier ponujala v Ajševici za par slovanskih glasov kar cel vodovod in ulično rasvetljava! To je lepo prepričanje!

Zimska kmetijska šola na Grmu.

S preuredbo kmetijske šole na Grmu so se strokovni izobrazbi naših kmetijskih mladeničev odprla vrata na stečaj. Sedaj se ne more nihče več izgovarjati, da se šola premalo ozira na potrebe raznih naših krajev. Pogoji šolanja so tako ugodni, da obiskujejo šolo lahko Dolenjci in Notranjci iz vinorodnih krajev, kakor tudi Gorenjci in drugi deželani iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Za vse je skrbjeno. Za kmetijske sinove iz vinorodnih krajev se je uvedla letna šola, za vse druge pa zimska šola, tako, da ustreza s to svojo uredbo vsem potrebam kranjskih gospodarjev.

Najvažnejši korak za napredek strokovne izobrazbe našega ljudstva se je napravil s tem, da se je uvedla zimska šola. Koliko kmetijskih mladeničev, ki so pouka potrebni in željni, pohaja pozimi doma brez vsakega dela! Koliko zlatega časa se izgubi s tem za stanovsko izobrazbo!

Vsem tem mladeničem je treba strokovnega pouka, da se pripravijo za svoj poklic! Vsem tem se nudi sedaj na Grmu zlata prilika, da se praktično izuče v živinoreji, v mlekarstvu, v porabi in pripravi raznih krmil, v ravnanju z gnojem, v napravi gnojišč, v porabi umetnih gnojil, v izboljšanju hlevov, v perutinarstvu itd. Saj je zimski čas najugodnejši čas, da se učenci praktično vadijo v vseh teh stvareh.

Kmetijska šola na Grmu bi morala biti odslej vsako leto polna zimskih učencev in samih sinov, ki so namenjeni za dom. Prednosti zimskega šolanja so namreč dandanes tako velike, da bi jih ne smel prezreti noben gospodar, ki mu je na tem, da se sin nekoliko bolj izuči in bolj pripravi na kmetijski stan, kakor se je sam pripravil. Ne le da se vrši ta pouk pozimi, torej v času, ko je najlepša prilika za pouk kmetijske mladine in ko se kmetijski sin najlažje odtrga od hiše, ampak zimska šola je tudi najcenejša. Zimska šola traja dve zimi po 5 mesecev, od novembra do konca marca, skupaj torej 10 mesecev. Z mesecem aprilom grede učenci domov, da pomagajo pri očetovem gospodarstvu. Ravno s to uredbo so se te šole tako priljubile, ker se v resnici ozirajo na potrebo domačega gospodarstva in grede kmetu najbolj na jroko. Velika ugodnost je tudi to, da je za obisk te šole določenih 20 štipendij po 150 kron za vsak tečaj.

Velike so tedaj prednosti in ugodnosti zimskega šolanja in zato opozarjamo naše gospodarje na to novo preosnovo šole, s katero je obisk šole izdatno olajšan in se tudi raznim potrebam kranjskih kmetovalcev veliko bolj ustreza kakor dosedaj. Obrabamo se obenem pa tudi na vse tovarišče, ki so prijatelji kmetijskega šolstva, z nujno prošnjo, da opozarjajo naše gospodarje na prednosti zimске šole.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v petek, 19. novembra t. l., v Celju v okoliški šoli po sledečem vzporedju:

1. Petje.
2. Zapisnik.
3. Dopisi.
4. Društvene zadeve in nasveti.
5. Poročilo: a) Zavezinega zborovanja v Mariboru, b) Lehrerbundovega v Gradcu.
6. Eventualno predavanje.
7. Slučajnosti.

Zborovanje se začne 1/4 čez 11. uro dopoldne, da se ga lahko udeleže vsi tovariši, ki bi bili navzoči pri eventualni šol. maši.

K točni in obilni udeležbi vabi

odbor.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bo zborovalo dne 11. t. m. ob pol 11. uri v Narodnem domu.

- Vzpored:
1. Dopisi.
 2. Razna poročila.
 2. Predlogi in nasveti.

Ob 10. uri bo odborova seja. Na mnogoštevilno snidenje.

Odbor.

Sevniško-brežiško učit. društvo ne zboruje ta mesec, kakor se je bilo določilo pri zadnji skupščini, ampak šele prvo nedeljo meseca decembra. Vzpored se objavi pravočasno.

Odbor.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo ima svojo glavno skupščino v nedeljo, dne 7. novembra 1909, na Ljubnem v tamošnji šoli točno ob pol 11. uri dopoldne.

Vzpored:

1. Nagovor predsednikov.
 2. Zapisnik in dopisi.
 3. O skupščini „Zaveze“ v Mariboru. Poročata delegata tovariša Korban in Šijanec.
 4. O „Lehrerbundovem“ zborovanju v Gradcu. Poroča tov. Šijanec.
 5. Društveno stanje in delovanje v l. 1909.
 - a) Tajnikovo poročilo.
 - b) Blagajnikovo poročilo.
 - c) Socialni odsek.
 6. Volitev treh pregledovalcev računov.
 7. Volitev odbora.
 8. Volitev socialnega odseka.
 9. Slučajnosti.
- K mnogobrojni udeležbi vabi

odbor.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri „Tolminskemu učit. društvu“.

Bratsko društvo! Žalost in toga sta napolnila naša srca, ko smo doznali o tragični, grozni smrti tov. Jožefa Tavša. Preminul je v strašnem prepadu 2 m globoko v vodi.

O, ti nemila usoda, o ti neizprosna, nikdar sita tatica: smrt! Oropala si naš voj za enega moža, ki je šele prišel živeti. Ugrabila si ga na poti, vračajočega se od svojega tovariša! Obiskal je v Lazu sotrpina, da se z njim porazgovori o naših težnih dneh, da se z njim malo razveseli in pozabava po svojem trudopolnem in mučnem delu ter tako vsaj hipno pozabi na „udobnosti“, ki mu jih nudi njegov stan v krških tolminskih gorah.

Poslovivši se od Tebe, laški tovariš, je gotovo zaklical: „Na snidenje!“ Trdno je bil uverjen, da se to zgodi čimprej. A groza! Usoda je bila njemu nemila in ni dopustila mu sestati se s komurkoli od nas njegovih bivših sotrpinov; spomota mu je bila prestržena nit življenja! Zopet groza! V strašnem prepadu v 2 m globoki vodi, borečemu se s smrtjo je moral žalostno umreti.

Obupan, od vseh ločen, popolnoma sam je izdihnil svojo dušo naš in Vaš Jože! Kdo mu je zatislil oči, kdo ga tolažil v poslednjih hipih? Nihče drugi kot hladna voda in črna noč! Ni bilo matere ne očeta, ni bilo znanca in sploh nikogar, ki bi ga tolažil in bodril v zadnjem boju s smrtjo. Sam, čisto sam je umrl.

V najlepši mladeniški dobi je zapustil Vaše vrlo društvo, zapustil nas kolege v obupnem, a v končno zmago gotovem boju za naše pravo, ki nam pristoja po božji in človeški postavi. Izginil je nepričakovano iz naših vrst, dasiravno nerad, a zaman moledovati... njega ni več med živimi.

Z izgubo pok. tov. Tavša se je zmanjšalo naše število za enega moža, zmanjšalo se je Vaše društvo za enega člana. Ta izguba pa naj ne brdi naš obup, temveč: vsak podvoji svoje sile, da nadomestimo to, kar nam ugrablja neizprosna smrt, ter da premagamo to, kar nam dan za dnem provzroča nezavednost raznih naših... .

Sedaj pa:

Dragi Tolminci, vrli tovariši! Na tragični izgubi tovariša Tavša žaluje in sočuvstvuje z Vami ves učiteljski stan, med katerega spadamo i mi Istrani. Da Vam pa pokažemo resnično in odkritosrčno sožalje, je sklenil odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Istri“ v svoji seji, vršeči se dne 5. pret. m. pri Čezarjih, na predlog tajnika tov. Bertoka ml. izreči Vam tem potom sledeče:

Slavnemu učiteljskemu društvu tolminskega okraja izreka podpisani odbor najiskrenejše in najglobokeje sožalje na občutni in tragični izgubi pok. tov. Jožefa Tavša.

Tebi pa, dragi Jože: Večnaja Ti pamjat!

Odbor

„Slovenskega učiteljskega društva v Istri.“

Srednješolski vestnik.

** Vsenemški furor na tržaški c. kr. državni gimnaziji. Že dolgo se ni naša javnost bavila s kričečimi razmerami, ki vladajo na tem c. kr. zavodu. Mislili smo že, da se po odhodu Swide, značnega „prijatelja“ Slovencev in slovensčine v pokoj, razmere na tem zavodu korenito izpremene. Motili smo se. Prišel je njegov naslednik dr. Kauer, goreč pristaš vsenemske ideje. Ni torej čudo, da je podrejenim mu profesorjem zrastel tudi njihov vsenemški grebenček. V duhu že vidijo, kako mati Germanija izteza svoje grabljive roke tudi po našem Trstu, kako vihra že nad tem mestom vsenemska zastava; in zaradi tega so postali jako pogumni, kar dokazuje nastopni dogodek:

Na tržaški državni gimnaziji službuje zaradi svojega slovanoštva prosluli profesor Stark. To je tisti mož, ki mu je slovenska govorica naših dijakov trn v peti in ki je svoječasno — bilo je na nekem izletu — prepovedal našim fantom slovensko peti. Ta mož je sedaj razrednik V. razreda, v katerem tvorijo Slovenci in Italijani ogromno večino, ker Nemca sta samo 2. Začetkom tega leta je naročil nekemu nemškemu dijaku, naj napravi stenski koledar za pismene naloge in naj ga obesi na določeno mesto. In glej: takoj prihodnjega dne se je pojavil na steni lično izdelan koledar — obrobjen z vsenemškimi barvami. Naravno, da so Slovenci in Italijani s k p n e protestirali proti takemu izizvanju velikanske večine razreda; in ko ni ničesar pomagalo, so koledar raztrgali. A gospod Stark, ne bodi len, je dal nabiti drugega, popolnoma enakega. A tudi ta koledar je zadela tista usoda kakor prvega. To pa je globoko razburilo Starkovo vsenemško žilico; razkoračil se je in v sveti jezi zavpil na dijake: „Mir scheint, hier wollen einige Politiker treiben, wir sind hier an einem deutschen Gymnasium!“ In sedaj pride najlepša! Da bi se maščeval, je določil tri Slovence, ki so se mu zdeli najbolj „sumljivi“ ter jim pod kaznijo karcerja ukazal, da morajo koledar nanovo napraviti — zopet v vsenemških barvah — in ga pritrčiti na steno. — Dijaki so se grozno ustrašili in so proti svoji volji izvršili profesorjev ukaz.

**** Laške gonje proti slovenskemu moškemu učiteljskemu v Gorici** še ni konec. V zadnji seji goriškega mestnega sveta je zopet godrnjal goriški župan Bombig zaradi slovenskega moškega učiteljskega ter zahteval, da se mora odstraniti do konca šolskega leta. — Za tega Bombiga pa je bil nagnal dr. Gregorčič slovenske klerikalce v Gorici na volišče in sam ga je bil šel volit; da je videla laška komisija, kako priden je dr. Gregorčič ter da voli res laške liberalce, je volil z odprto glasovnico. Lepe zaveznike ima dr. Gregorčič; zvezan je z našimi najhujšimi sovražniki.

**** Popolna srbska gimnazija v Skoplju.** Ta teden so se otvorili višji razredi na skopljanski srbski gimnaziji, da imajo torej Srbi sedaj v Makedoniji, v tej nekulturni zemlji, dve popolni gimnaziji.

**** Stavka dijakov v Sarajevu.** Peti razred Sarajevske realne stavka zaradi strogotosti enega profesorja. Pred tremi leti so pa stavkali osmošolci na gimnaziji zaradi katoliškega verouka.

**** Stavka dijakov.** Iz Gotharda poročajo: Vsi dijaki 7. razreda državne gimnazije so začeli stavkati zaradi strogotosti dveh profesorjev. Preiskava je uvedena.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca oktobra K 205.260/39.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Vsebina 10. zvezka: 1. Anton Kosi: O vzgojem vplivu ljudske šole na samostojnost otrok. — 2. Dr. Jos. Tominišek: O napakah in pravilih slovenskega pisanja. — 3. Ivan Burdian: O vzgojem vplivu ljudske šole na samostojnost otrok. — 4. Slovnič, zanesljiv kazipot določujočim in razlagajočim jezikovno obliko in vsebino zamotanih stavkov v pesniških proizvodih. — 5. Književno poročilo. — 6. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Toplo priporočamo!

Mail lord. (Lord Fauntleroy.) Roman. Angleški spisal F. H. Burnett. V Ljubljani 1909. — Založila Narodna založba. — Cena 1 K 60 h, s pošto 1 K 80 h. — To znamenito pripovedno delo toplo priporočamo.

Spomenik Simonu Jenku. 40 let je preteklo letos, odkar počiva na pokopališču v Kranju veliki slovenski liriki Simon Jenko. Čitalnica v Kranju mu postavi spomenik in prosi vse zavedne Slovence, naj prispevajo vsak po svojih močeh.

Umetniško razstavo hrvaškega društva umetnikov „Medullé“ v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani so otvorili dne 3. t. m.

Politiški pregled.

*** Stranke v parlamentu.** Sedanji drž. zbor nam glede na stranke in njih narodnost predstavlja to-le sliko: Parlament ima sedaj 513 poslancev, ker so dr. Srb (Praga), dr. Dorfmann (Meran) in Pagnini (Trst) odložili svoje mandate. Po narodnosti se delijo poslanci na: Nemcev 230 (1 manj), Čehov 106

(1 manj), Poljakov 80, Malorusov 32, Slovencev 24, Hrvatov 11, Srba 2, Italijanov 18 (1 manj), Romunov 6, nacionalnih Židov 4; skupaj 513 poslancev. Po dosedanji politični konstelaciji so razdeljeni poslanci tako-le: Brezpogojna vladna stranka šteje 160 Nemcev, 56 Poljakov, 10 Italijanov in 6 Malorusov, torej 232 (45%) poslancev. Ob gotovih pogojih more vlada računati še na 16 poslancev poljske ljudske stranke; 14 svobodnih Vsenemcev in na 4 nar. Žide, torej še na 34 (6,6%) poslancev. Opoziciionalne stranke so: Protivne obstrukciji: socialni demokrati 87 (17%). V narodnih opoziciionalnih strankah je: Čehov 71, Malorusov 30, klerikalnih Slovencev 18, Hrvatov in Srbov 13, torej 132 (26%) poslancev. V pogojno opoziciionalno stranko spadajo: 6 lib. Slovencev in 4 lib. Italijani, torej 10 (2%) poslancev. — Radikalne stranke štejejo 12 Čehov, 1 Poljaka in 5 Nemcev, torej 18 (3,4%) poslancev. Skupaj torej imajo vladne stranke 266 (51,6%) opoziciionalne pa 247 (48,4%).

*** Jugoslovanski minister.** Pod tem naslovom priobčuje zagrebški „Obzor“ z ozirom na vest, da vlada misli na jugoslov. ministra-rojaka, daljši članek, v katerem se bavi s tem vprašanjem. List prihaja do zaključka, da sedaj ne gre za to, da bi poedine slovenske stranke spravile zaupnike v kabinet, temveč gre za premeno vladnega sistema, in jugoslov. poslanci naj dobro premislijo, preden opustijo za jugoslov. portfelj svoje opoziciionalno stališče in se ločijo od Čehov. Jugoslovanski minister-rojak bi pomenil pri sedanjih razmerah malo ali nič, saj se vlada niti ne ozira na željo češkega ministra-rojaka, ki ima celo stotino poslancev za seboj! Poprej premeno sistema — potem ministra!

*** Učni minister grof Stürgkha** je praznoval v soboto svoj petdeseti rojstni dan. On je posestnik fideikomisov v Obrajni in na Kleku (Halbentrain in Klösch). Rojen je bil kot sin grofa Stürgkha in matere Eleonore, rojene Meraviglia.

*** Nemška nesramnost.** Nemškonacionalni poslanec dr. Sylvester je v poslanski zbornici vložil nujni predlog, naj se proglasi nemščina za edini poslovni in razpravni jezik državnega zbora. Med slov. poslanci je zbudil ta predlog opravileno ogorčenje.

*** Novi goriški deželni zbor.** Volitve so končane. Izvoljenih je vseh 29 poslancev, Slovenska stran: iz splošne kurije: Jerič, Manfreda, Fon; iz kmetijskih občin: Marinič, Berbuč, Kosmač, Zega, Stepančič, Gregorčič, dr. Gregorin; iz trgov: Andrej Gabršček; iz veleposestva: dr. Franko, Klančič, Butar. Laška stran: iz splošne kurije: dr. Faidutti, dr. Bugatto, Piccinini; iz kmetijskih občin: baron Locatelli, dr. Meizlik, Gasser; iz trgov: Bombig, dr. Pinavčig, dr. Venier, Nigris; iz veleposestva: dr. Pajer, Blasig, Antonelli.

*** Za italijansko pravno fakulteto** ni postavke v proračunu za l. 1910. Pa seveda tudi ne za našo slovensko! Kolikor moremo vobče soditi, se vlada razen na nekatere cerkvene ni ozirala pri sestavi proračuna pravni na slovenske kulturne potrebe.

*** Kulturni boj na Francoskem.** Francoski kardinali, nadškofje in škofje so izdali pastirski list, ki nalaga katoliškim staršem, naj ne pošiljajo svojih otrok v javne šole, temveč edino v konfesionalne. Obenem prepovedujejo rabo mnogih učnih knjig, ter izjavljajo, da so pripravljani k odločnemu boju proti javnim šolam. — Francosko šolstvo je bilo z zakonom iz l. 1881. laicizovano. Verouk se je iz državnih šol izključil, za to pa je bil določen zanj ferialni dan četrtek, ko smejo starši po lastni volji dati otroke poučevati v kateremkoli veroizpovedanju. Ob nedeljah in praznikih ni dovoljeno poučevati. Od l. 1889. ne smejo učitelji niti za plačo niti zastoj vršiti meznarske ali organizatorske službe.

*** 57 ženskih kandidatov.** Za volitve v lokalni grofjski svet v Londonu kandidira 57 žensk, povečini učiteljice in vzgojiteljice. Te kandidature podpirajo z veliko nemo konservativci in liberalci.

*** Španska.** Pod pritiskom javnega mnenja je moralo odstopiti klerikalno ministrstvo Maura. — Novo vlado je sestavil naprednjak Morel, ki je proglasil za svojo prvo nalogo, da pripomore postavam do veljave tudi napram menihom in posvetni duhovščini, ki so dosedaj pač imeli v državi glavno besedo, plačevali pa niso nobenih davkov. Ako se novi napredni vladi posreči napraviti mir in red, bo zasijala tudi Španski srečnejša bodočnost.

Obrambni vestnik.

*** Protialkoholna zveza učiteljsva se snuje.** Zasnovali so jo „krščansko misleči“ učitelji. Pri vsej stvari ne bi imeli česa omeniti, če bi ne videli njih oglas natisnen v „Slovenec“ in podpisan od gromovnika in strastnega nasprotnika naprednega učiteljsva, tajnika „Slovske Zveze“, tovariša Štruklja. Spomnimo se nekoliko, kakšno stališče je zavzemal „Slovenec“ tedaj, ko je napredno učiteljsvo širilo isto idejo med učiteljsvom in ljudstvom na podlagi roditeljskih večerov! Dasi je bil namen našega učiteljsva isti, kakor je

sedaj klerikalnega in je gotovo blag — ga je „Slovenec“ gnusno izrabil in tudi v tem oziru hujskal ljudstvo zoper učiteljsvo. In kako sedaj! Čisto gotovo je, da se iz tega jasno razvidi, da je tej frakciji — izvzemši Slapšaka — ideja le vada, na katero naj bi začasno sedlo še naše učiteljsvo in s katere se ga spelje potem v „Slovske Zveze“. Toda dasi idejo podpiramo z vso vsmo, moramo biti proti akciji, ker ni nič drugega nego stvar, s katero naj se po zadnjih deželnozborskih dogodkih preslepi učiteljsvo in skrje nekoliko vtisk, ki ga je dobilo o Slomškarjih, ko so se pokazali v pravi luči. Pribijemo pa že vnaprej, da bo „Slovenec“ zopet zavijal in ob tej priliki govoril o kroničnih pijancih.

*** Lekcija Slomškarjem** od „Slovenca“ ne diši prav po medu, ampak bolj po nagobčniku in pasjem biču. „Slovenec“ piše: „Gonja Zavezarje, ki je bila namenoma uprizorjena in namenoma je tudi Gangl svoj predlog sprožil — je vplivala celo na nekatere, na katere bi ne smela, kajti z napadina S. L. S. in spretenjem ne bo učiteljsvo nič doseglo.“ — Slomškarji, tudi z breami se morate zadovoljiti in tudi zanje se gospodom zahvaliti, ker: „Kar gospodje deželni poslanci narede — posebno Jaklič kot predsednik in Ravnikar kot odbornik Slomškove Zveze — vse prav store! Capito!

*** Boli!** Seveda je neupravičljivo stališče S. L. S., ki ga je zavzemala pri regulaciji učiteljskih plač; kajne „Slovenec“, kulturni davek bi rešil učiteljsvo iz bednega stanja, če bi ga S. L. S. namenoma ne pehala v bedo. In to je povsod, da izkuša „Slovenec“ zaviti naše poročilo in hoče vse zvrniti na narodno napredno stranko. Ni nam namen, da bi opravičevali nar. napr. stranko izza zadnjih časov, pribijemo le fakt, da se je pred časom — nar. napr. stranke v dež. zboru — dvakrat reguliralo plače, poleg tega se je sklenil še penzijski zakon.

*** Socialni demokrati!** Bodi in bilo je! Kar na povelje. Ali nas morebiti „Slovenec“ zamenja s Slomškarji in meni, da se pri nas diktira in lazi vedno za kostrunom? Mi imamo vsak svoje lastne možgane. Prosta volja je dana vsakomur za politično prepričanje — posamezniku kakor celoti. „Zaveza“ nima političnega patronatstva nad nikomur, ker ona ni politična organizacija kakor „Slomškova Zveza“, temveč je stanovska organizacija, ki zaradi tega tudi ne pripada kot taka nobeni politični stranki. Politiškega prepričanja ne diktiramo nikomur! Konstatirali smo samo dejstvo, da se stališče, interes in misel učiteljsva — razen točke internacionale — najbolj krije z idejami socialne demokracije, da precej divergira z liberalizmom in je popolnoma diametralen stremljenjem klerikalizma.

*** Pobožne želje.** „Slovenec“ namiguje, da je pravi prostor učiteljsva S. L. S. in naj sedaj, ko se premišlja — tako tudi stori. Prokuruje, da bi učiteljsvo v soc. dem. stranki bilo še bolj zaničevano in zasužnjeno nego je bilo v napredni stranki — in je vse „krščansko učiteljsvo“ v S. L. S. — No „Slovenca“ poučimo, da učiteljsvo ne napravlja v tem oziru nikakih špekulacij in slepomišenja, ker ono je že po svojem prepričanju točno in vestno na svojem mestu.

*** Podemokratenje šolstva.** „Liberalno učiteljsvo ni na višini časa in ne ume podemokratenje šolstva, marveč živi še popolnoma v duhu šolske postave iz leta 1869.“ Tako piše „Slovenec“. Menda si ti gospodje predstavljajo to podemokratenje pod izginom šolstva — prav po njih principu! O tej točki in glede političnega vprašanja učiteljsva bi lahko še obsirneje govorili, a se s „Slovencem“ polemizirati ne izplača in se nam zdi poniževalno, ker nas navdaja gnus na zavijanja in izrabljanje vsake poštene besede.

Učiteljski vestnik.

Špionaža — privatna last in dostojnost! Vadniška učiteljica, idoča za kandidatinjo na koridoru, opazi, da ima kandidatinja med notami, ki jih je slučajno pregledovala, neko knjigo. — Prvič je nedostojno, čez ramo in zahrbtno špionirati in prežati: kaj ima li kandidatkina med notami? — Takoj ide za njo v razred, zahteva od nje dotično knjigo, jo vzame in odide. To je predrznost, si prilastiti tujo last brez volje lastnice! Vprašamo na pristojno mesto, so li podvržene kandidatinje nadzorstvu vadniških učiteljic ali profesorskemu osebju? Če pa misli prizadeta vadniška učiteljica, da ima pred seboj otroke ljudske šole, ki jim edine sme predpisovati, kaj smejo štiti in česa ne — se sila moti! Vadniška učiteljica sme biti kandidatinji pač prijateljica kot bodoči kolegini z nasveti, ne pa varuhinja in policijski organ. Ta dogodek ima še drugo ozadje, in lahko tudi postrežemo z dogodbico o „dohtarju“, če se bo vršil še dalje te vrste terorizem. Za sedaj opuščamo to dvojje, a nikakor ne moremo opustiti stvari, ki še kravaže potrebuje pouka o dostojnosti. Če ima kdo nalogo, si ogledati stanovanje gojenca, li odgovarja zahtevi predpisov, se to vrši le iz higieniških ozirov, nikakor pa ne iz vzroka vohunstva, da se iztika po gojenčevih knjigah in se pregleduje, da se pri njem najde kak

časopis ali knjigo (prepovedan sad kloštrskega zidu), s katerim bi se gojenca denunciralo. Infamija! Menimo, da se bodo takih obiskov branili stanodajalci, se jih bodo branili starši in bodo skupno z vsem učiteljsvom protestirali proti takim vzgojnim sredstvom! Časi take srednjeveške vzgoje so minuli že na vseh zavodih, kjer se vzgaja stanovnike, naj minejo tudi tu!

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! „Zopet učiteljsva up je splaval povodi; prijatelji, podpirajmo dom, ki zavetišče sirotam bodi!“ — s tem geslom je zložila vesela družba v Rusovi gostilni v Loškem potoku 15 K; tov. Ludovik Kabaj, učitelj v Slivjah 5 K; Jakobinec Dimnikova iz Ljubljane 2 K; skupaj 22 K; zadnjič izkazanih 2938-10 K; doslej darovanih 2960-10 K. Bog plati!

Vestnik.

Dr. Lampe obsodil na smrt — sebe! V sobotnem „Slovenec“ je priobčil dr. Lampe članek, kjer pravi doslovno: „V politiki je sicer marsikaj dovoljeno, a ena stvar je smrt za vsakega politika, namreč če se mu primeri, da nevede neresnico govori.“ — Ker je dr. Lampe na svojem shodu v Vodmatu o tov. L. Jelenca nevede govoril neresnico, ki je še do danes ni popravil, je torej samega sebe obsodil na smrt. R. i. p.!

Letnino za učiteljski konvikt je plačal tov. L. Kabaj iz Slivja. Bog plati!

Tovariši in tovarišice, kupujte in razpečavajte pridno mladinsko knjižnico, ki jo izdaja Društvo za zgradbo učit. konvikta!

V Smartnem pri Littji je umrl nadučitelj v pokoju tov. Matija Arko. Blag mu spomin!

Prijatelj-tovariš našega lista nam je poslal iz dolenskih hribov v dar lep šopek zrelih rdečih jagod. Lepa mu bodi hvala za pozornost.

„Akademija“ v Ljubljani ima 15. novembra t. l. svoj občni zbor.

Na deželni kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni železnici so pričeli s poukom dne 3. novembra.

Da dokaže svojo nedolžnost, se je vrgla pod vlak meščanska deklica Rožica Sambolek iz Varaždina. Ker so ji lastne sorodnice predbacivale nepoštenost in razuzdanost, se je vrgla pod vlak in tako našla smrt. Materi je zapustila pismo, v katerem prosi, naj se jo zdravniško preišče, in izkazala se bo njena nedolžnost. — Kaj vse store zlobni jeziki!

Svarilo staršem. Branjevka Defanti v Senju je strašila svojega triletnega sina vedno z dimnikarjem. Pred dnevi je šla z dečkom po potu, kar jim pride zamazan dimnikar naproti. Dečko se je moza tako prestrašil, da je zaradi razburjenosti čez dva dni umrl. — Opojinajte zlasti pri roditeljskih večerih starše, naj ne strašijo otrok!

Po sklepu lista.

Protislovanski zakoni nemških deželnih zborov — sankcionirani.

Dunaj 2. t. m. Zakoni, ki so jih sklenili dolenje in gornjeavstrijski, solnograški in predarberški deželni zbor in s katerim se doioča nemščino kot edini učni jezik na ljudskih, meščanskih in srednjih šolah ter obenem kot edini uradni in poslovni jezik avtonomnih oblasti, so dobili cesarjevo potrjenje.

Šaleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 7. nov. t. l., ob pol 3. popoldne v Velenju.

Vzpostavljeno:
1. Zapisnik.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Poročilo o zborovanju „Zaveza“ v Mariboru.
4. Poročilo o zborovanju „Lehrerbunda“ v Graecu.
5. Slučajnosti.

Tudi se bo takrat pobirala članarina za „Slov. Šolsko Matico“!

K točni in polnoštevilni udeležbi vabi Odbor.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Dne 28. septembra je umrla članica, gošpa Helena Pöltlova, dne 1. oktobra pa članica, gošpa Henrieta Hluscikova. Obsmrtni donesek 4 K naj se za 80. in 81. smrtni slučaj vplača tekom meseca novembra. 79. obsmrtni donesek je bilo plačati po Banerju. Odbor.

Listnica uredništva.

Na Kras: Porabimo vse danes teden. Oglasite se večkrat! Pozdrav!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 2736. Kranjsko. 171 1—1

Na tirirazredni ljudski šoli na Ježici je stalno oddati novoustavljeno učno mesto z zakonitimi prjemki.